

Pregled strokovnih člankov

Crime, Law and Social Change, Dordrecht, leto 2012, št. 57/2:

Gre za posebno/tematsko številko, v kateri so nanizani 4 prispevki na temo kriminalnih mrež. Predstavljamo tri. Morselli, C.: Analiza mrežnih vzorcev na trgih s prepovedanim orožjem (V prispevku je predstavljena kvalitativna analiza trga s prepovedanim orožjem. Avtor je opravil intervjuje z dvajsetimi kupci prepovedanega orožja v Kanadi, pri čemer se je posebej osredotočil na ključne vzorce pri vzpostavljanju stika za nakup takega orožja. Ugotovljeno je bilo, da ima večina intervjuvancev dostop do širšega kroga ponudnikov bodisi neposredno prek odprte mreže bodisi posredno prek posrednikov.) - Bright, A. in drugi: Osvetlitev temnih mrež: metoda analize družbenih omrežij na primeru avstralske združbe preprodajalcev prepovedanih drog (Metoda analize družbenih omrežij (social network analysis - SNA) postaja čedalje bolj priljubljena za analizo kriminalnih mrež. Za uspeh tovrstne analize so potrebni podatki, ki razkrivajo razmerja med posamezniki v mreži. Do teh podatkov pa ni lahko priti – avtorji članka poskušajo v prispevku predstaviti uporabo sodnih odločb oziroma sodniških obrazložitvev kazenske sankcije kot vira za mrežno analizo. V Avstraliji, Kanadi in ZDA so ti podatki javno dostopni in so, po ugotovitvah avtorjev, uporaben vir za mrežno analizo.) - Lauchs, M.: Odpornost skorumpirane policijske mreže: primer mreže »The Joke« iz Queenslanda (Prispevek nam najprej predstavi in nato z mrežno analizo razčleni kriminalno policijsko združbo, znano pod imenom »The Joke«, ki je več desetletij delovala v avstralski zvezni državi Queensland. Avtorji skušajo z mrežno analizo povezanosti/gostote jeder ter centraliziranosti ugotoviti, kje tiči razlog za relativno visoko odpornost omenjene kriminalne združbe. Opravljena je mrežna primerjava prve in druge generacije mreže »The Joke«.)

Crime, Law and Social Change, Dordrecht, leto 2012, št. 57/3:

V posebni/tematski številki je nanizanih 6 prispevkov na temo pranja denarja. V nadaljevanju so predstavljeni trije. Unger, B., Hertog, den J.: Voda vedno najde pot skozi razpoke: identifikacija novih oblik pranja denarja (Avtorja ugotovljata, da se zakonodaja v boju proti pranju denarja s časom zaostčuje. Kljub temu pa je vseeno zelo težko dati tudi najbolj temeljno oceno o pozitivnem oziroma negativnem predznaku trenda tega pojava. Kot pravita, se zdi, da prihaja pri pranju denarja v povezavi z drogami do prehoda s trdih na mehke droge. Prav tako je opazen umik iz bančnega sektorja v manj urejene finančne trge in iz teh na druge trge. V prispevku je za identifikacijo kritičnih trgov, primernih za pranje denarja, predlagan indikator nenavadnih cen in nekaterih drugih karakteristik.) - Christensen, J.: Skrite milijarde: tajnost, korupcija in »offshore«

povezave (Avtor analizira območja oziroma države z visoko stopnjo bančne tajnosti, ki jih poimenuje »secrecy jurisdictions«. Ugotavlja, da tovrstna območja vzpodbujajo koruptivne prakse z vzpostavitvijo ponudbe storitev, ki korupcijo omogočajo. Predstavi nam t.i. »Financial Secrecy Index« kot pripomoček za rangiranje tovrstnih območij. Na primeru Barbadosa pa predstavi tudi posamezne dejavnike, ki ustvarjajo območja bančne tajnosti v širšem smislu, torej ne zgolj bančnih predpisov o tajnosti, temveč tudi »zadržano« sodelovanje oblasti pri pravosodni pomoči, izmenjavi informacij, ipd.)

Journal of Research in Crime and Delinquency, Beverly Hills, leto 2012, št. 49/2:

Wang, X., Holtfreter, K.: Vpliv korporacijskega in industrijskega pritiska ter priložnosti na obseg ekonomske kriminalitete (Dosedanje študije so se ukvarjale predvsem z analizo tega, kako se posameznik odloči za delinkventno ravnanje, manj pozornosti pa je bilo namenjene analizi, kako sama korporacijska struktura vpliva na obseg kriminalitete. Avtorja gradita svojo analizo na predhodnih študijah ter testirata hipoteze na podlagi podatkov, ki sta jih zbrala Clinard in Yeager v delu "Illegal corporate behaviour". Rezultati analize kažejo, da ima korporacijska struktura bolj kriminogen učinek v tistih primerih, kjer je dejavnost korporacije manj diverzificirana in kjer korporacije delujejo v industrijskih panogah, za katere je značilna visoka stopnja pritiska.) - Jacques, S., Reynald, D., M.: Prevenција z vidika delinkventov: zaščita pred viktimizacijo in sodnimi postopki (Situacijska prevenција se posveča analizi tega, kako okoljski dejavniki preprečujejo kriminaliteto. V tem prispevku pa avtorja motrita izzive situacijske prevencije z vidika kršiteljev, ki se na eni strani pojavljajo sami kot potencialne tarče, medtem ko se na drugi strani skušajo izogniti organom pregona. Na podlagi kvalitativnih podatkov preprodajalcev drog je predstavljeno, kako in zakaj delinkventi uporabljajo situacijske strategije ter tehnike pri svoji "igri" z nasprotniki.) - Copes, H. in drugi: Kdo bo koga: scenariji kršiteljev za obvladovanje žrtev pri vlomih v avtomobile (Opazen je trend povečanega zanimanja teorije in prakse za način razmišljanja kršiteljev. V tej luči so avtorji analizirali scenarije, na katere se vlomilci v avtomobile oz. t.i. "carjackers" predhodno pripravijo. Prispevek temelji na intervjujih, ki so jih opravili raziskovalci s tridesetimi tovrstnimi kršitelji. S svojo analizo nam predstavijo način razmišljanja kršiteljev in njihove običajne strategije za obvladovanje žrtev oziroma potek vdora v avtomobil, pri katerem se lahko soočijo z aktivnim uporom žrtve.)

Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique, Genève, leto 2012, št. 65/1:

Del Prado, G. G.: Plata o plomo? Analiza strategije zastraševanja in njen vpliv na delovanje policije in sodstva (Srebro

ali metek? To vprašanje povzame bistvo strategije zastraševanja policije in sodstva s strani kriminalnih združb in tudi posameznikov. Avtor analizira razvoj in posledice te strategije v Kolumbiji in skuša identificirati tiste dejavnike, ki še posebej slabijo državne organe, ko se soočajo s tovrstnimi grožnjami. Hkrati opozarja, da je strategija zastraševanja, ki jo izvajajo narkokarteli v Kolumbiji, pripeljala do spirale nasilja in strahu z delegitimiziranjem same države. Stanje v Kolumbiji primerja s stanjem v Kanadi in poudari pomen sodelovanja državljanov z delovanjem organov pregona in pravosodja ter pomen neodvisnih državnih institucij.) - Brochu, S. in drugi: Kriminaliteta, povezana z igralništvom, na vzorcu zapornikov v kanadskem zveznem zaporu (Prispevek analizira potencialne povezave med igralništvom in kriminaliteto na vzorcu zapornikov iz zapora v Quebecu. Rezultati so pokazali, da ima razmeroma malo zapornikov težave, ki izvirajo iz iger na srečo in da redki med njimi svoje težave povezujejo z igralništvom. Sicer pa avtorji v prispevku ugotavljajo, da so tisti, ki so sodelovali v igrah na srečo, načeloma povzročili več premoženjskih deliktov od kolegov, ki se z igralništvom niso pečali. Prav tako naj bi bili „igralci“ bolj nasilni.) - Hack, P.: Zakulisje pri interventnih klicih: policijski operativno-komunikacijski center in obravnava družinskega nasilja (Prispevek osvetljuje težave, s katerimi se soočajo policijski operativno-komunikacijski centri pri klicih v zvezi z družinskim nasiljem. Prispevek temelji na 3357 analiziranih klicih, 6571 začelih postopkih v petih letih in 2768 pritožbenih postopkih, ki so dopolnjeni z individualnimi intervjuji in fokusnimi skupinami. Predmet analize je selekcijski postopek, ki ga prakticirajo operativno-komunikacijski centri. Ugotovljeno je, da na to pomembno vplivajo kulturni in polklicni dejavniki ter tudi sam institucionalni ustroj policije.)

Déviance et société, Genève, leto 2012, št. 36/1:

Mantovan, C.: Državljeni ali tujci: dinamika vključevanja in izključevanja na primeru sintske vasi v Benetkah (V prispevku avtor obravnava problem vključevanja Romov in Sintov v „državljsko“ skupnost. Najprej je predstavljen zgodovinski kontekst socialnega izključevanja „ciganov“ na splošno, nakar se prispevek osredotoči na analizo primera vključevanja sintske skupnosti v lokalno skupnost z izgradnjo vasi v Furlaniji-Juljski krajini. Predstavljene so različne faze projekta, od začetnih načrtov lokalne skupnosti za poselitev do izbruha rasizma, najprej na širši državni ravni v Italiji leta 2007 in nato tudi na lokalni ravni z ustanovitvijo gibanj proti „nomadskim taborom“. Prispevek nazorno prikaže, da je politika umetnost možnega – varnostni vidiki in želja po lokalizaciji „grožnje“ premagajo sindrom NIMBY (»not in my back yard«, poslovenjeno, »samo ne na mojem dvorišču«). Zgodba se za skupnost Sintov iz Benetk konča z vselitvijo v novo vas novembra 2009 – da bi se izognili lokalnim protestom, je bila preselitev opra-

vljena ponoči.) - Bussmann, K.-D. in drugi: Vpliv prepovedi telesnih kazni za vzgojne namene v Evropi (Prispevek prikazuje primerjalno analizo prepovedi telesnega kaznovanja v izobraževalno-vzgojne namene. Analiza je bila opravljena na Švedskem, v Avstriji, Nemčiji, Španiji in Franciji – izmed navednih držav imajo izrecno zakonsko prepoved telesnega kaznovanja v vzgojne namene na Švedskem, v Avstriji in Nemčiji. Raziskovalci so dobili odgovore 5000 staršev iz navedenih petih držav, ki so predmet statistične analize. V ospredju je bilo vprašanje, na kakšen način se odsotnost prepovedi oziroma izrecna prepoved telesnega kaznovanja odraža v praksi. V ta namen so v navedenih državah primerjalno prikazni: različni načini telesnega kaznovanja in njihova pogostost uporabe, vpliv medpartnerskega nasilja na uporabo telesnih kazni tudi nad otroci, seznanjenost s pozitivnopravno prepovedjo telesnega kaznovanja otrok, sprejemanje te ureditve ter različna pojmovanja o tem, kaj sploh sodi pod pojem telesnih kazni. Kot primer dobre prakse je izpostavljena Švedska.)

Revue pénitentiaire et de droit pénal, Paris, leto 2012, št. 1:

Casile-Hugues, G.: Kazenska odgovornost v luči nevroznanosti (Avtorica analizira (potencialen) pomen oziroma vpliv uporabe nevroznanstvenih metod na kazensko pravo s posebnim ozirom na spremembe francoske kazenske zakonodaje 25. februarja 2008. Navaja, da zanašanje na znanstvene metode pri ugotavljanju kazenske odgovornosti ni nič novega. Opozarja pa na pomen koncepta posameznikove svobodne volje, ki je (upravičeno) zasidran v samo jedro kazenskopravnega sistema, in na nevarnosti v primeru, da bi ta koncept nadomestili s konceptom nevarnega storilca, kar se nakazuje pri omenjeni spremembi francoske zakonodaje.) - Bouchard, V.: O boju proti nasilju (Avtorica analizira boj proti nasilnim ravnanjem, ki posegajo v integriteto posameznikov, in sicer v luči sprememb francoske zakonodaje glede tega vprašanja. Analiza poteka prek prikaza sprememb kvalificiranih in novih oblik pregonljivega nasilja v francoski kazenski zakonodaji. Avtorica se na koncu vpraša, kam vodi opisana inflacija inkriminacij.)

Ciril Keršmanc

European Journal of Criminology, London, leto 2012, št.2:

Besemer, S. in Farrington, D.P.: Medgeneracijski prenos kriminalnega vedenja : korelacija delinkvence med očeti in otroki (Članek preučuje odnose med očeti in njihovimi potomci ter prenos vzorca kriminalnega obnašanja s staršev na

potomce. Ugotovitve kažejo, da so otroci stalnih in občasni kršiteljev bistveno večkrat obsojeni kot otroci staršev, ki niso storilci kaznivih dejanj. Vendar pa v nasprotju s pričakovanji sistematskih in medgeneracijskih teorij, pri očetih, ki so stalni kršitelji, ni večji delež otrok, ki bi bili ponavljalci kaznivih dejanj kot pri očetih, ki so občasni kršitelji zakona. Vendar rezultati kažejo močan medgeneracijski prenos kriminalnega vedenja. Prestopništvo staršev ima močan vpliv na otrokov razvoj. Starševski stil in s tem učinkovitost njihovega starševstva poveča tveganje, da bodo njihovi otroci razvili kriminalno vedenje.) - Kivivuori, J. in drugi : Vpliv spola na rezultate viktimoloških raziskav (Viktimološke raziskave so pomemben vir informacij in so standardna orodja, ki zagotavljajo osnovne podatke za nadaljnje sodobne kriminološke raziskave. V zadnjih letih so se viktimološke raziskave razširile in njihovi rezultati in prednosti so dobro znane. Namen raziskav je povečati metodološko literaturo na temo viktimizacije in analize vplivov. Statistična analiza se je osredotočila na razlike analiziranih dvojic (moški-moški, ženska-ženska, moški-ženska) statističnega merjenja.)

European Journal of Criminology, London, leto 2012, št.1:

Cheliotis, L. K.: "Trpljenje" v rokah države: zdravstveni pogoji v grških zaporih (S povečano rastjo števila zaporov in zapornikov v številnih pravnih sistemih po vsem svetu se namenja tudi več pozornosti preučevanju razmer v zaporih in s tem zdravstvenim pogojem zapornikov. Članek prispeva sistematičen povzetek ključnih ugotovitev iz Grčije. Zapori v Grčiji so močno prenatrpani in razmere obžalovanja vredne. Zagotavljanje zdravstvenega varstva je minimalno, kljub razširjenosti hudih prenosljivih bolezni in duševnih obolenj, visoki stopnji namernega samopoškodovanja, samomorov in smrti na splošno. Uporaba in zloraba dovoljenih in prepovedanih drog je zaskrbljujoče pogosta, saj je vzrok večini smrti v zaporu.) – Van Batenburg-Eddes, T. in drugi: Merjenje mladoletniškega prestopništva: se lahko viktimološke študije primerjajo z uradno statistiko policije? (Natančnost merjenja razširjenosti mladoletnega prestopništva z viktimološkimi študijami je težko oceniti. Študija ocenjuje različno veljavnost samoocenjevanja prestopništva med mladostniki v primerjavi s policijskimi poročili. Študija je bila izvedena v okviru Rotterdam Youth Monitor. Izvajala se je na vzorcu 23.914 učencev, starih med 12 in 15 let. Med tistimi, ki so bili osumljeni prestopništva, je bilo 62% takih, ki so priznali, da so že bili na zaslišanju na policijski postaji. Izjave učencev, ki so registrirani kot storilci kaznivih dejanj tatvine, vandalizma ali napada na fizično osebo, veljajo za bolj verodostojne kot izjave mladoletnikov, ki so registrirani kot storilci kaznivega dejanja požiga. V zaključku se navaja, da za dobro primerjavo ozi-

roma merjenje mladoletnega prestopništva na etično mešanih območjih ni dovolj le viktimološka študija. Priporočljivo je uporabljati različna orodja za merjenje prestopništva.)

Criminal justice and behavior, Beverly Hills, leto 2012, št. 3:

Lamber, E. G.; Paoline, E. A.: Preučevanje potencialnih odnosov pri opravljanju poklica: raziskovalna študija med osebjem ustanov in služb za izvrševanje kazenskih sankcij (Članek obravnava pomen osebja zaporov, ki so srce in duša vsake tovrstne ustanove. Vodstvo zaporov se zanaša, da osebje opravlja svoje naloge in dolžnosti ter se trudi za ohranjanje človečnosti v zavodu. Zelo pomembna je povezanost s poklicem, ki ga osebje opravlja (npr. psihosocialna vez uslužbenca z njegovim delom). Študija preučuje vse te dejavnike med zaposlenimi v ustanovah za izvrševanje kazenskih sankcij v Orlandu na Floridi. Poudarek je na formalizaciji, komuniciranju, odnosih med sodelavci, vlogah pri odločitvah, na raznolikosti dela, dejavnih tveganja na delovnem mestu in administrativni podpori delavcev. Ugotovljeno je bilo, da imajo formalizacija, vloge pri odločitvah in administrativna podpora zelo pozitivno korelacijo s povezanostjo s poklicem.) - Bowes, N. in drugi: Ukrepanje ob nasilju, povezanem z alkoholom (Glavni problem je pomanjkanje dokazov, kako vpliva alkohol na kazniva dejanja, kljub temu, da je kar polovica kaznivih dejanj povezanih z zlorabo alkohola. Dejavniki tveganja pri zlorabi alkohola in nasilnem vedenju so zelo podobni, obstaja pa tudi neposredna povezava med zlorabo alkohola in kaznivimi dejanji nasilja. Študija je zajela 115 odraslih obsojenih zapornikov, katerih kazniva dejanja so bila povezana z alkoholom. Ugotovili so, da so možnosti za zapolnitev vrzeli pri zagotavljanju zdravljenja tovrstnih storilcev kaznivih dejanj.)

Criminal justice and behavior, Beverly Hills, leto 2012, št. 4:

Redlich, A. D. in drugi: Ali je preusmeritev kazenskih zadev s splošnega sodišča na posebno sodišče dovolj hitra? Primerjava postopka posebnih in splošnih sodišč (Programi preusmeritve so vedno pogostejša možnost za obdolžence z duševno boleznijo. Preusmeritev je priporočljiva in pogosto hitrejša možnost za obravnavo posameznega storilca v procesu. Pisca primerjata čas od aretacije do glavne obravnave obdolženca z duševno boleznijo ali brez nje v klasičnem postopku. Uporabljata mediano kot merilo in omeujeta časovno obdobje do enega leta, pri čemer ugotavljata, da je dolžina postopka na posebnem sodišču 70 dni, pri postopku na splošnem sodišču pa bi postopek trajal od 37 do 76 dni. Daljše obdobje pripisujeta posebni obravnavi obdolženca v času pri-

pora.) – Titicomb, C.: Prenos pristojnosti v predkazenskem postopku za storilce kaznivega dejanja spolnega nasilja nad otroki: ali je biološka povezanost pomembna? (Socialni programi so običajno namenjeni tistim storilcem kaznivih dejanj, ki jim pripisujejo nizko stopnjo tveganja za ponovitev dejanja. Študije kažejo, da se storilce kaznivega dejanja incesta obravnava, kot da je stopnja tveganja ponovitve nižja kot pri storilcih spolnega nasilja nad otroki, ki niso v sorodstvenem razmerju z žrtvijo. Različni programi vključujejo tovrstne storilce, vendar se v programe redkeje vključujejo storilci incesta, ki zahtevajo posebno obravnavo. Študija zajema 214 storilcev, ki so se izrekli za krive storitve kaznivega dejanja spolnega nasilja nad otroki. Osredotoča se na potek programov, na enakopravno obravnavanje storilcev, ugotavlja, ali storilci dosegajo v programih enake rezultate, ne glede na biološko povezavo z žrtvijo. Rezultati kažejo, da razlik ni, zato je potrebno ponovno preučevanje politike in prakse programov, ki razlikujejo storilce.

Barbara Bizilj